

การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
DEVELOPMENT OF MANAGEMENT MODEL FOR THE STUDENT
SUPPORT SYSTEM AT TRAIMIT SCHOOL IN THE SITUATION
OF EMERGING DISEASE COVID-19 ACCORDING TO
THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY

—•••—
¹ณรงค์ฤทธิ์ แชมคำ

¹Narongrit KhaemKham

โรงเรียนไตรมิตร, ประเทศไทย

Traimit School, Thailand

Narongrit02032516@gmail.com

Received : May 20, 2022; Revised : June 15, 2022; Accepted : June 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์

¹ ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ, โรงเรียนไตรมิตร ตำบลเสียว อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

โรคอุบัติใหม่โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากสภาพปัญหาที่พบคือ การนิเทศ กำกับติดตาม สภาพความต้องการคือ การนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยคือ องค์ประกอบหลักที่ 1 ได้แก่ (1) ภาพความสำเร็จ (2) พันธกิจ และ (3) เป้าประสงค์ องค์ประกอบหลักที่ 2 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ (1) ผู้บริหารเป็นผู้นำ (2) ครูมีเจตคติที่ดีมีความสามารถ (3) มีสื่อเครื่องมือและนวัตกรรม องค์ประกอบหลักที่ 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) การวางระบบการบริหารระบบดูแล (2) การดำเนินการตามระบบดูแล 3) การวางระบบงานและกิจกรรมแนะแนว 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (5) การนิเทศกำกับติดตามประเมินผล และ 6) การผดุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน องค์ประกอบหลักที่ 4 ผลผลิต ได้แก่ (1) การพิทักษ์ปกป้องคุ้มครอง (2) การส่งเสริมทักษะชีวิต (3) ความสามารถในการปรับตัว และ 4) การพัฒนาอย่างรอบด้านของนักเรียน องค์ประกอบหลักที่ 5 การประเมินผล ได้แก่ (1) ประเมินปัจจัยนำเข้า (2) ประเมินกระบวนการ และ 3) ประเมินผลผลิต องค์ประกอบหลักที่ 6 ย้อนกลับปรับปรุง ได้แก่ (1) ปรับปรุงปัจจัยนำเข้า (2) ปรับปรุงกระบวนการ และ (3) ปรับปรุงผลผลิต องค์ประกอบหลักที่ 7 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ได้แก่ 1) ผู้บริหารและทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2) ให้การสนับสนุนครูและผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีเจตคติที่ดีมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียน และ (3) ภาศึเครือข่ายคณะกรรมการดำเนินงานทุกคณะมีการประสานกันอย่างใกล้ชิดให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การประเมินรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 4) การนำเสนอรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าโครงสร้างของรูปแบบมีความเหมาะสมมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบ

ย่อย มีระบบการย้อนกลับปรับปรุงการนำเสนอด้วยแผนภูมิสามารถสื่อสารได้เข้าใจชัดเจน เพื่อนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were 1) 1) To study the problems and needs in the administration of a care system for students in Traimit School in the situation of the emerging COVID-19 disease in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy. 2) To develop a model for the administration of the student care system at Traimit School in the situation of the emerging COVID-19 disease. according to the philosophy of sufficiency economy. 3) To assess the model of administration of the student care system at Traimit School in the situation of the emerging COVID-19 disease. according to the philosophy of sufficiency economy. and 4) to present a model for the administration of a care system to help students at Traimit School in the situation of the emerging COVID-19 disease. according to the philosophy of sufficiency economy. The instrument used for data collection was a group discussion record. The data was analyzed by content analysis. The results 1) The operating condition of the student support system at Traimit School as a whole was at a high level. 2) Management model of the care system to help students at Traimit School in the situation of the emerging COVID-19 disease According to the philosophy of sufficiency economy, it consists of 7 main components and sub-components. The first key element is (1) success image (2) mission and 3) objectives. The second main component, the input factors, are 1) Leaders as leaders. (2) The teacher has a good attitude and is capable. 3) There are tools and innovations. The 3 main components of the process are (1) the establishment of a system of administration. (2) Implementation of the supervision system (3) Work system planning and guidance activities (4) participation of parents and community (5) Supervision and follow-up evaluation and (6) upholding the student care and assistance system. The fourth component of productivity is (1) protection and protection 2) life skills promotion 3) adaptability and 4) comprehensive development of students. The fifth component of

the evaluation is (1) assessing the inputs. (2) Evaluate the process and 3) evaluating productivity The sixth key component of retrofitting is 1) improving inputs, (2) improving processes, and (3) improving productivity. The 7 key components of success are 1) administrators and all parties are aware of the importance of the student support system; (2) support teachers and related parties to have awareness and importance of the student support system having a good attitude. Happy to develop students, and (3) all faculties of the Implementation Committee network are closely coordinated with the knowledge and skills necessary to support student care. 3) Assessment of the management model of the student support system at Traimit School in the situation of the emerging COVID-19 disease according to the philosophy of sufficiency economy in terms of appropriateness and feasibility. and usefulness Overall, it was at the highest level in all aspects. 4) Presentation of the management model of the student care system at Traimit School in the situation of the emerging COVID-19 disease according to the philosophy of sufficiency economy It was found that most experts found that the structure of the model was appropriate and that there was a clear sequence of steps showing the relationship of the main and minor components. There is a reverse system to improve the presentation with charts to communicate clearly. to be used effectively.

keyword: Model Administration, Student support system, Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2542) กำหนดในความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาที่ต้อง เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญาความรู้คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 16) เพื่อให้การ ดำเนินงาน บรรลุวัตถุประสงค์โรงเรียนจึงแบ่ง โครงสร้าง การบริหารงานในโรงเรียนออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ และฝ่ายบริหารทั่วไปซึ่งฝ่ายบริหารงานทั่วไป ถือว่าเป็น หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน การส่งเสริม และพัฒนานักเรียนให้มีวินัยคุณธรรมจริยธรรม และการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สม ของนักเรียน ซึ่งเป็นบทบาทที่ สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวนโยบายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียน เช่นครูผู้รับผิดชอบ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และนอกโรงเรียน เช่นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคีเครือข่ายดูแลระบบช่วยเหลือนักเรียนรวมถึงวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ เช่น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน อย่าง มีคุณภาพอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้นำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในโรงเรียนทุกโรงเรียนโดย การดำเนินงานจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งครู พ่อ แม่ ผู้ปกครองและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะครู มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยดูแลเอาใจใส่ในนักเรียนอย่างใกล้ชิด สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรู้การเปลี่ยนแปลงและสามารถหาวิธี ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ของนักเรียนได้ทันการณ์ เนื่องจาก ทุกปัญหาล้วนมีสาเหตุและไม่ได้เกิดขึ้นทันที ทันใด แต่เป็นการสั่งสมประสบการณ์ที่มีผล เชิงลบต่อพฤติกรรม ทั้งด้านความคิด ความ รู้สึก การกระทำ ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้น ปัญหาจะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นยาก แก้การแก้ไขในที่สุดระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไข ปัญหาและ5) การส่ง ต่อ ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้าน การเตรียมการและวางแผน 2) ด้านการดำเนินงานและติดตาม 3) ด้านการประเมินผลและ 4) ด้านรายงานผลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดเพื่อการตรวจสอบการดำเนินการระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานคุณภาพผู้เรียน มาตรฐาน กระบวนการและมาตรฐานด้านปัจจัย กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้ให้การสนับสนุนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาและได้จัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดขึ้น 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านปัจจัย (Input) มาตรฐานด้านกระบวนการ (Process) และมาตรฐานด้านผลผลิต (Output)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำ จะต้องให้ความสำคัญในทุก ๆ ด้านเช่น ด้านการวางแผนด้านการดำเนินการตามแผน ด้านการติดตามกำกับนิเทศ และด้านการประเมินผล เพื่อเป็นการแก้ปัญหาและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรมสุขภาพจิตที่จะส่งผลให้นักเรียนมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมและมีชีวิตที่สงบสุขให้สมกับคำว่า “เก่ง ดี และมีความสุข” ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อประเมินรูปแบบบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์ โรคอุบัติใหม่โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ดำเนินการวิจัยใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตร โดยการศึกษาเอกสารและงาน วิจัยที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือได้แก่แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาจำนวน 613 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ศึกษาเชิงคุณภาพด้านการบริหารระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ (Best practices) ด้านการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 แห่งเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ปรึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตร โดยการร่างรูปแบบ การตรวจสอบร่างรูปแบบ จัดทำ คู่มือ การดำเนินการตามรูปแบบและประเมินความ เหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบประเมิน ความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมความเป็นไป ได้ขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบ ย่อยของรูปแบบและแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือ การดำเนินการตามรูปแบบสถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบ การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้บริหารการศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าเฉลี่ย (\bar{x})และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้บริหารการศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง(Purposive selection) เครื่องมือได้แก่ เอกสารการสนทนากลุ่ม

(Focus Group) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 1 ครั้ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปผล ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ($\bar{x} = 4.33$) ปัญหาที่พบคือ การนิเทศ กำกับติดตาม มีความต้องการด้านการนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดสามารถนำมาเป็นแบบอย่างได้

2. รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตร ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลักและ 24 องค์ประกอบย่อยดังนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 ภาพความสำเร็จมี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์คือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาภาคี เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมและผ่านมาตรฐาน และตัวชี้วัดที่กำหนด 2) พันธกิจคือพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมบริหารผ่านมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดและ 3) เป้าประสงค์คือ การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านผ่านการประเมินตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด องค์ประกอบหลักที่ 2 ปัจจัยนำเข้ามี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ผู้บริหารเป็นผู้นำ 2) ครูมีเจตคติที่ดีมีความสามารถ และ 3) มีสื่อเครื่องมือและนวัตกรรม องค์ประกอบหลักที่ 3 กระบวนการมี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) วางระบบการบริหารระบบดูแล 2) ดำเนินการตามระบบดูแล 3) วางระบบ งานและกิจกรรมแนะแนว 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน 5) การนิเทศ กำกับติดตามประเมินผล และ 6) การผดุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน องค์ประกอบหลักที่ 4 ผลผลิต มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การพิทักษ์ปกป้องคุ้มครองนักเรียน 2) การส่งเสริมทักษะชีวิตความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน 3) การพัฒนาอย่างรอบด้านของนักเรียน องค์ประกอบหลักที่ 5 การประเมินผลมี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การประเมินปัจจัยนำ

เข้าประกอบด้วยประเมิน ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ประเมินเจตคติที่ดีและความสามารถของครูและประเมินการมีสื่อเครื่องมือและนวัตกรรมของโรงเรียนไตรมิตร 2) การประเมินกระบวนการประกอบด้วย ประเมินการวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประเมินการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประเมินการวางระบบงาน และกิจกรรมแนะแนว ประเมินการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองและชุมชน ประเมินการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล ประเมินการผดุง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) การ ประเมินผลผลิต ประกอบด้วยประเมินการพิทักษ์ปกป้องคุ้มครองนักเรียน ประเมินการ ส่งเสริมทักษะชีวิต ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน ประเมินการพัฒนาอย่างรอบด้านของนักเรียน

องค์ประกอบหลักที่ 6 ย้อนกลับปรับปรุงมี 3 องค์ประกอบย่อยได้แก่ 1) ปรับปรุงปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยปรับปรุงผู้บริหาร ปรับปรุงครู ปรับปรุงสื่อเครื่องมือและ นวัตกรรม 2) ปรับปรุงกระบวนการประกอบ ด้วย ปรับปรุงการวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปรับปรุงการดำเนินการตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปรับปรุงการวางระบบ งานและกิจกรรมแนะแนว ปรับปรุงการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองและชุมชน ปรับปรุงการ นิเทศกำกับติดตาม ปรับปรุงการผดุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ปรับปรุง ผลผลิต ประกอบด้วย ปรับปรุงการพิทักษ์ ปกป้องคุ้มครองนักเรียน ปรับปรุงการส่งเสริม ทักษะชีวิตความสามารถ ในการปรับตัวของ นักเรียน ปรับปรุงการพัฒนาอย่างรอบด้าน ของนักเรียน

องค์ประกอบหลักที่ 7 เงื่อนไข แห่งความสำเร็จ มี 3 องค์ประกอบย่อยได้แก่ 1) ผู้บริหารและทุกฝ่ายตระหนักถึงความ สำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้การสนับสนุน ประกอบด้วยผู้บริหารตระหนักให้ ความสำคัญให้การสนับสนุนการดำ เนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ทุกฝ่ายตระหนักให้ความสำคัญให้การสนับสนุน การดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ 2) ครูและ ผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีเจตคติที่ดี มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียน ประกอบด้วยครูและ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักในความสำคัญมี ทศนคติที่ดีต่อผู้เรียนและระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้านครูที่ปรึกษาต้องได้รับความร่วมมือจาก ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้รับการอบรมให้ความ รู้และทักษะเผยแพร่ข้อมูลให้ความรู้ ทักษะเบื้องต้นแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของ ผู้เรียนและจะต้องดำ เนินการอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ คณะกรรมการคณะทำงาน มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการ ประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ และ 3) ภาคี

เครือข่ายคณะกรรมการดำเนินงานทุกคณะมีการ ประสานกันอย่างใกล้ชิดซิดให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วย เหลือนักเรียนประกอบด้วย คณะกรรมการ คณะทำงานมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ซิดและมีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ มีเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกๆ ด้านอย่างเป็นรูปธรรม

3. การประเมินรูปแบบการบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตร ด้านความเหมาะสม ความเป็นไป ได้และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมมีค่า เฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{x} = 4.59$)

4. การนำเสนอรูปแบบการบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตร พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็น ว่าโครงสร้างของรูปแบบมีความเหมาะสมมี ลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย มีระบบการย้อนกลับปรับปรุงการนำเสนอ ด้วยแผนภูมิสามารถสื่อสารได้เข้าใจชัดเจน เพื่อนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประเด็นอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านนั้นเพราะว่าสำ นักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีนโยบายที่ชัดเจนให้ สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสนับสนุนช่วย เหลือให้ดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ปัญหาที่ค้นพบจากการวิจัยคือ การนิเทศกำกับ ติดตามเนื่อง จากผู้บริหารสถานศึกษาขาด การวางแผนด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ivo อย่างชัดเจน ไม่ดำเนินการตามแผนการนิเทศ กำกับติดตามที่วางไว้จึงมีปัญหา ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้มีความต้องการใน สิ่งที่เป็นปัญหาคือ การนิเทศ กำกับติดตามจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องไปดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา ข้อค้นพบจาก สภาพปัจจุบัน ปัญหาและ

ความต้องการดัง กล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนภฤต อึ้งน้อย (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมมีปัญหาลอยู่ในระดับน้อย 3) แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ โรงเรียนควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดและมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่องแล้วนำ ผลที่พบ มาปรับปรุงแก้ไขและวางแผนพัฒนาต่อไป

2. ผลการวิจัยค้นพบว่าองค์ประกอบ ของรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1) ภาพความสำเร็จ 2) ปัจจัยนำเข้า (Input) 3) กระบวนการ (Process) 4) ผลผลิต (output) 5) การประเมินผล 6) ย้อนกลับปรับปรุง และ 7) เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ดังนั้นรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงเป็นรูปแบบประเภทเชิงบรรยาย (Semantic Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายโดยทำ เป็นแผนภูมิเพื่อให้เห็นแนวคิดโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ตามคำ อธิบายประเภท รูปแบบของ ร่องรัตน์ ทองมาลา(2559) และประยุกต์เป็นโครงสร้างรูปแบบบูรณาการ (Intergrated System) เป็นกระบวนการในลักษณะลูกศรทางเดียวแล้วย้อนกลับเพื่อ ปรับปรุงในส่วนที่ไม่สอดคล้องกับภาพความสำเร็จที่ตั้งไว้หรืออาจพบว่ามีอุปสรรคในขั้น ตอนใดของรูปแบบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการโครงสร้างองค์ประกอบระบบเปิด ของ Kast and Rosenzweig (1988:112) ที่มีวงจรจากปัจจัยป้อน เข้าสู่กระบวนการ และออกมาเป็นผลผลิตพร้อมกับย้อนกลับ ปรับปรุงทุกขั้นตอนมีกลไกทำให้ประสบผลสำเร็จสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปุณฺณศรีณี พันธุ์วัฒน์ (2560) ที่วิจัยรูปแบบของระบบการบริหารจัดการ ศึกษาแบบบูรณาการสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการ MSPA ที่เริ่มต้นจากการวาดภาพความสำเร็จ กำหนดโครงสร้างบริหารจัดการติดตามกำกับ โดยผลนั้นมุ่งเน้นที่นักเรียนครูและผู้บริหาร

3. จากการประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-

19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามกระบวนการวิจัยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเครื่องมือที่นำมาใช้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลจะเป็นผู้ปฏิบัติและมี ส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษา โรงเรียนต้นแบบจำนวน 3 โรงเรียน การยกกร่างรูปแบบได้นำเอาข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของ กลุ่มเป้าหมายตัวอย่างมาสังเคราะห์และบูรณาการ เข้ากับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพ จากนั้น ได้ยกกร่างองค์ประกอบหลักและองค์ ประกอบย่อยของรูปแบบโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คนก่อนนำร่างรูปแบบเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน ประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ผลการประเมินจึงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้านสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติศักดิ์ ศิวินาและคณะ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 1) สภาพและแนวทางการบริหารระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย หลักการและแนวคิดในการบริหาร ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การบริหาร ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การส่งต่อนโยบาย การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย การวางแผน การจัด โครงสร้างองค์กร การนำ องค์กร การปฏิบัติ การ การตรวจสอบ ติดตามและ ประเมินผล การปรับปรุงพัฒนาและการประสานงาน 2) รูปแบบการบริหารระบบการดูแล ช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษาที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ และ แนวคิดในการบริหาร 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การบริหาร ประกอบด้วย การกำหนดและ การ ส่งต่อ นโยบาย และการขับเคลื่อนนโยบาย โดยบุคลากรหลักของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน และ 3) กระบวนการบริหารประกอบด้วย การวางแผนการจัดโครงสร้างองค์กร การนำ องค์กร การปฏิบัติการ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การปรับปรุงพัฒนา และการประสานงาน 3) การประเมินรูปแบบ การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ การในการนำ ไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมี ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

4. การนำเสนอรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรใน สถานการณ์โรคอุบัติใหม่โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน ส่วนใหญ่เห็นว่าโครงสร้างของรูปแบบมีความ เหมาะสมมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน แสดง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย มีระบบการย้อนกลับ

ปรับปรุง มีการนำเสนอด้วยแผนภูมิสามารถสื่อสารได้ เข้าใจชัดเจน เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา ศึกษาเชิงคุณภาพ โรงเรียนต้นแบบ พบว่าการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตร ในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มี ประสิทธิภาพจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stake holders) มีส่วนร่วมบริหาร จัดการ ซึ่งเป็นไปตามหลักการสำคัญในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้แก่ 1) การวางแผนการดำเนินงาน 2) การดำเนินงานตามแผน 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และ 4) การประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อิตินัดดา สิงห์แก้ว (2562) เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวสู่การปฏิบัตินั้น ผู้บริหารต้องสามารถออกแบบกระบวนการที่ สอดคล้องกับสถานการณ์ หรือปัจจัยของโรงเรียนนั้นๆ โดยเฉพาะความรู้ความสามารถและ ความพยายามจริงของผู้บริหารซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดการนำ นโยบายสู่การปฏิบัติของกิตติศักดิ์ ศิวินา และคณะ(2558) ที่กล่าวว่า “ความสำเร็จ (Success) หรือความล้มเหลว (Failure) ของการนำนโยบายไปสู่การ ปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ เพราะความสำเร็จของแผนงาน และโครงการ มีความสัมพันธ์กับความสามารถของผู้นำ และภาวะผู้นำ ในองค์กรในขณะที่ ความล้มเหลวของแผนงานโครงการเป็นผลมาจาก ความเฉื่อยชาของผู้นำ และผู้ปฏิบัติ และการ ขาดขาดความมุ่งมั่นของผู้นำ ” ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนในฐานะเป็นบุคคลสำคัญที่สุดใน องค์กรจะต้องศึกษาแสวงหารูปแบบหรือ กระบวนนำโรงเรียนสู่เป้าหมายที่โรงเรียน และ ชุมชนต้องการ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรโดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากสภาพปัญหาที่พบคือ การนิเทศ กำกับติดตาม สภาพความต้องการคือ การนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลักการ ประเมินรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตรด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน การ

นำเสนอรูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไตรมิตร พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าโครงสร้างของรูปแบบมีความเหมาะสมมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย มีระบบการย้อนกลับปรับปรุงการนำเสนอด้วยแผนภูมิสามารถสื่อสารได้เข้าใจชัดเจน เพื่อนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ศิวินา และคณะ.(2558) รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 7 (1) 109-124.
- ธนภฤต อึ้งน้อย. (2563) การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านวังจาน.วารสารครูสุภาวิทยากร. 1(3) 31-43.
- จิตินัดดา สิงห์แก้ว. (2562) การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- บุญชูศรีมี พันธุ์วัฒน์. (2560) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการ คัดกรองนักเรียนของโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รองรัตน์ทองมาลา. (2559) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี.วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 1 (3) 69-80.
- Kast, Fremont E. and James E. Rosenzweig. (1988). *Organization and Management: A System and Contingency Approach*. 4th ed. New York: McGraw – Hill.